

Ekskursion til Langeland 20. august 2005

Program:

Mødested: Apotekerhaven i Rudkøbing, Brogade 15, 5900 Rudkøbing

Mødetid: Kl. 10.00

Dagens program:

Kl. 10.00-11.00 Apotekerhaven i Rudkøbing

Kl. 11.15-12.30 Slotsparcken m.m. til Tranekær Slot

Kl. 12.30-13.30 Frokost i det grønne eller i Herskabsstalden ved Tranekær Slot

Kl. 14.00-15.30 Park og skov til herregården Egeløkke

Kl. 16.00-16.45 Snøde Hesselbjerg Stubhave

Tidsangivelserne er ca. tider, bortset fra mødetidspunktet. Det bliver en dag, hvor vi skal opleve nogle af Langelands mange herligheder. Henrik Staun er endvidere forfatter til flere bøger om Danmarks og Langelands skove, og har i en lang periode virket som skovrider for bl.a. Tranekær Gods.

Kørselsvejledning: Når man kommer fra Fyn drejes fra ad første vej til højre. Efter ca. 100 m drejes igen til højre ad Havnegade. Havnegade følges ca. $\frac{3}{4}$ km, hvorefter der svinges til venstre ad Brogade.

Turarrangør: Niels Bundgaard

Ekskursionsberetning for ekskursion til Langeland

Lørdag den 20. august 2005

Turen var tilrettelagt af skovrider Henrik Staun, som bor på Langeland og som kender de lokale skove og parker særdeles godt. Han havde tilmed skrevet korte, meget nyttige introduktioner til turens punkter. Disse introduktioner er også grundlaget for dette referat. Foreningens formand, Niels Bundgaard, havde arrangeret turen, som tiltrak godt 30 deltagere.

Første punkt på programmet var den meget kendte **apotekerhave i Rudkøbing**, som foreningen besøgte i 1958 (DDÅ bd. V, p. 604 1961). Det er en skøn gammel have, der ligger bag et forhus fra 1856. Haven blev fredet i 1970'erne. Et stort eksemplar af almindelig platan, *Platanus x acerifolia*

fra 1947 dominerer gårdspladsen. En stor trompetblomst, *Campsis radicans*, der vokser op ad staldmuren, tiltrak sig også stor opmærksomhed, især fordi den netop nu blomstrede overdådigt. Henrik Staun præsenterede os for mange arter, men blot et udpluk nævnes her: Femfingret akebia, *Akebia quinata*, mammuttræ, *Sequoiadendron giganteum* plantet ca. 1940, *Ginkgo biloba*, kinesertræ, *Koelreuteria paniculata* med gule blomsterklaser, almindelig trompetkrone, *Catalpa bignonioides*, åkandemagnolia, *Magnolia sieboldii*, en podet, mere end 100 år gammel higankirsebær, *Prunus subhirtella* 'Autumnalis', der blomstrer om efteråret eller vinteren, en ægte kastanie, *Castanea sativa*, der formodentlig blev plantet i 1704, da apoteket blev bygget, (H.C. og A.S. Ørsted er født i apotekerboligen, og har gået under dens krone), kejsrertræ. *Paulownia tomentosa*, sumpcypres, *Taxodium distichum*, et meget stort, ca. 150 år gammelt tulipantræ, *Liriodendron tulipifera*. Endelig så vi et lille eksemplar af sort morbær, *Morus nigra*, der er blevet plantet som erstatning for det tidligere, meget velkendte eksemplar, der væltede for få år siden. Som det sig hører til i en apotekerhave, er der plantet en del krydderurter og helbredende urter, bl.a. pigæble, bulmeurt, fingerbøl og galdebær.

Næste stop var **Tranekær Slot**, som er omgivet af en stor park, der desværre kun passes ekstensivt. Foran gartnerboligen stod en gammel *Ginkgo biloba*, fra 1850. Den var desværre i tilbagegang med mange visne grene. Det blev drøftet indgående, hvad grunden hertil kunne være, idet netop *Ginkgo* forventes at have en levetid på mere end tusinde år. Tørke og forskellige sygdomme blev nævnt og også muligheden af at den sammenhængende vandsøjle op gennem træet var blevet brudt, således at de øverste dele ikke fik tilstrækkeligt vand. Det blev også bemærket, at der var friske, sunde skud i brysthøjde, fig. 1. Omkredsen i brysthøjde blev målt til 4,10 m, svarende til en diameter på 1,31 m. Diameteren er tidligere blevet målt. Tidligere målinger er foretaget, den seneste i 2000, hvor diameteren var 1,27 m.

Efter en frokost i Hestestalden var målet Tranekær Slotsbanke og haven inden for voldgravene. En imponerende lindeallé fra 1770'erne førte op til slottet. Træerne var ikke stynet for nylig og der var mange skud fra basis. Til trods herfor var lindealleen en positiv oplevelse, fig. 2. Ildlø, *Acer ginnala* fra arboretet i Hørsholm var plantet i parken, endvidere antarktisk sydbøg, *Nothofagus antarctica*, ægte kastanie, *Castanea sativa*, en meget stor og gammel avnbøg, *Carpinus betulus*, som var en seværdighed, tyrkisk eg = frynseeg, *Quercus cerris* og ungarsk eg, *Q. frainetto*, en stor ahorn, *Acer pseudoplatanus*, en kæmpe platan 20 m i kronediameter, 30 m høj og 5,45 m i

omkreds. Død mands finger = blåbælg, *Decaisnea fargesii*, dækkede et stort område. En 350-400 år gammel eg, *Quercus robur*, var angrebet af svovlgul poresvamp og var på tilbagegang, men der var plantet mange nye, unge ege, som indgår i slottets tradition. En signet med agern og egeblad blev ved udgravning fundet i bunden af tårnet.

Sidste lokalitet var herregården Egeløkke, som er en af Langelands 10 herregårde. Den daterer sig tilbage til 1426 og ejes i dag af en af foreningens medlemmer, greve Wenzel Knuth, som overtog herregården i 1974. Denne lokalitet var turens artsrigeste. Parkområdet på 5-6 ha er anlagt i engelsk stil med store plæner og god plads til træerne, solitære eller i grupper, således at træerne har plads til at udvikle sig optimalt.

På Egeløkke har der fra gammel tid vokset egetræer. Den nuværende ejer har da også kastet sin interesse på denne slægt indenfor de seneste 20 år, hvor den tidligere køkkenhave er blevet tilplantet med 30 arter, hvoraf der nu er 25 tilbage. Desværre var træerne i dette område angrebet af en ukendt sygdom, som skader barken.

Parken blev i 1890 anlagt af landskabsarkitekt Flindt, som også anlagde mange parker i København, bl.a. Botanisk Have fra 1874.

Ved gartnerboligen noteredes en stor taks, inden deltagerne fordelte sig i den tidligere køkkenhave, hvor man bl.a. så sargent-æble, *Malus sargentii*, et lille eksemplar af libanonceder, *Cedrus libani*, bregnebladet bøg, en meget høj valnød, *Juglans regia*, *Quercus dentata*, *Q. bicolor*, *Q. dentata* 'Laciniata', *Q. phellos*, *Fagus engleriana*, kladrastis, *Cladrastis lutea*, papirbarkløn, *Acer griseum*, *Acer platanoides*, 'Dissectum', et meget smukt eksemplar af *Betula maximowicziana*, *Quercus robur* 'Filicifolia', steneg, *Q. ilex*, armensk eg, *Q. pontica*, *Q. petraea* 'Salicifolia', *Q. petraea* 'Mespilifolia', en meget sjælden eg: *Q. x hispanica* 'Lucombeana'; en krydsning mellem *Q. cerris* og *Q. suber*.

I den store park stod nær søen står Langelands ældste og tykkeste stilkeg, *Quercus robur*. Den er ca. 400 år gammel og 5,90 m i stammeomkreds. Den er desværre angrebet af svovlgul poresvamp. Blandt de gamle træer bør også fremhæves en navr, *Acer campestre*. Endvidere så vi amurkorktræ, *Phellodendron amurense*, ungarsk eg, *Quercus frainetto*, ildløn, *Acer ginnala*, 3 stk 20 år gamle og 11 m høje mammuttræer, *Sequoiadendron giganteum*, mispel, *Mespilus germanica*, tulipantræ, *Liriodendron tulipifera*, der bør vokse i enhver park, *Quercus velutina* fra Ø.USA, kæmpethuja, *Thuja plicata*, leylandcypres, x *Cupressocyparis leylandii*, som er en slægtskrydsning mellem *Chamaecyparis* og *Cupressus*, 3 eksemplarer af rødtræ, *Sequoia sempervirens*, der voksede fint, på

trods af at stormen havde lagt den ene ned, den er nu rejst op igen. Træerne var 4 år gamle og vokser ca. 1,35 m/år.

Der var meget at se på Egeløkke, og derfor nåede vi desværre ikke programmets sidste punkt, Snøde Hesselbjerg Stubhave.

Der var mere end 30 deltagere på turen. De er alle stor tak skyldig til skovrider Henrik Staun, for en fagligt kompetent og underholdende rundvisning til Langelands seværdigheder.

Jette Dahl Møller

Fig. 1. Tempeltræ, *Ginkgo biloba*, fra Tranekær slot. Fot. Erik M. Jensen.

Fig. 2. Lindeallé ved Tranekær slot. Fot. Erik M. Jensen.

Fig. 3. Vingealnød, *Pterocarya fraxinifolia*, fra parken ved Egeløkke. Fot. Erik M. Jensen.